

Vlaanderen
is landbouw & zeevisserij

DE VLAAMSE LANDBOUW- CONJUNCTUURINDEX

voorjaar 2024

AGENTSCHAP
LANDBOUW
& ZEEVISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

DE VLAAMSE
LANDBOUW-
CONJUNCTUURINDEX
VOORJAAR 2024

Colofon

Samenstelling

Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Auteurs

Timo Delveaux, Sonia Lenders

Verantwoordelijk uitgever

Patricia De Clercq, administrateur-generaal Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Depotnummer

D/2024/3241/148

Lay-out

Vlaamse overheid

U kan onze privacyverklaring terugvinden op www.vlaanderen.be/landbouw/privacy

Voor meer informatie over het rapport kunt u contact opnemen met de auteur(s) van het rapport. Ons e-mailadres is als volgt samengesteld: voornaam.naam@lv.vlaanderen.be. Tijdens de kantooruren zijn we ook te bereiken op info@lv.vlaanderen.be of T +32 2 214 48 48.

U vindt onze cijfers en rapporten terug op: WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUWCIJFERS

Vermenigvuldiging en/of overname van gegevens zijn toegestaan mits de bron expliciet vermeld wordt:

Delveaux T. & Lenders S. (2024) *De Vlaamse landbouwconjunctuurindex voorjaar 2024*, Agentschap Landbouw en Zeevisserij, Brussel.

Graag vernemen we het als u naar dit rapport verwijst in een publicatie. Als u een exemplaar ervan opstuurt, nemen we het op in onze bibliotheek.

Wij doen ons best om alle informatie, webpagina's en downloadbare documenten voor iedereen maximaal toegankelijk te maken. Als u echter toch problemen ondervindt om bepaalde gegevens te raadplegen, willen wij u hier graag bij helpen. U kunt steeds contact met ons opnemen.

INHOUD

Samenvatting.....	5
1 Landbouwsectoren.....	6
2 Tuinbouwsectoren.....	10
3 Belemmeringen.....	12
4 Investerings.....	14
5 Meer informatie.....	15

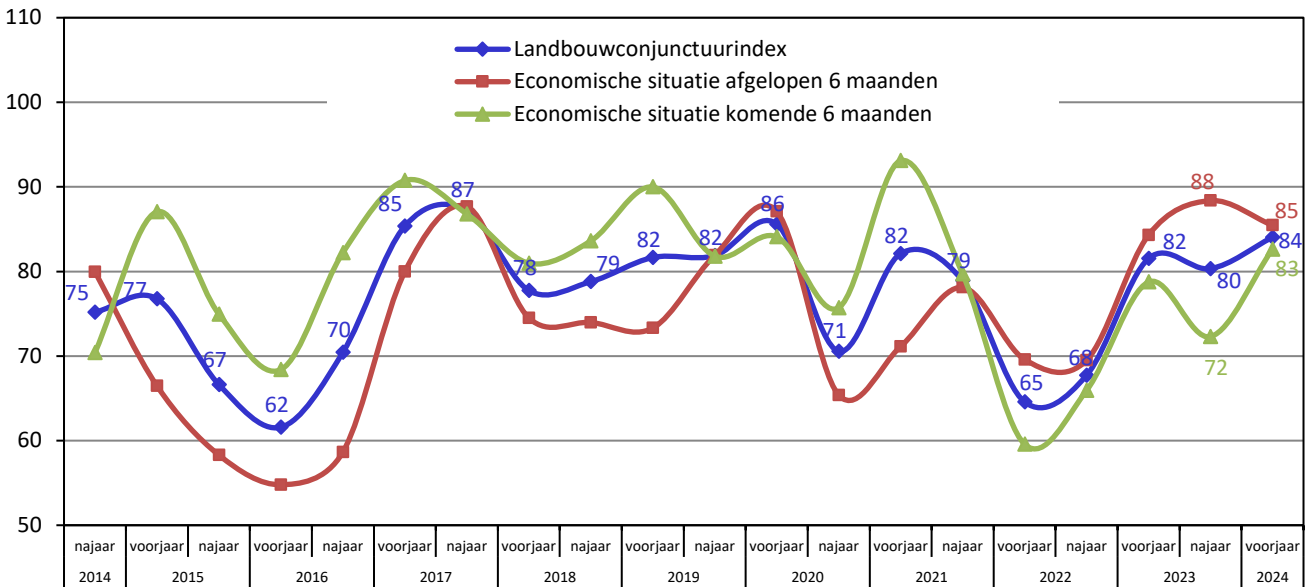
SAMENVATTING

Uit een recente enquête onder Vlaamse land- en tuinbouwers met diverse specialisaties blijkt dat de **conjunctuurindex in het voorjaar van 2024 weer is gestegen, van 80 naar 84**. De tevredenheid over de komende zes maanden is toegenomen, van 72 naar 83, terwijl de beoordeling van de afgelopen zes maanden iets afneemt, van 88 naar 85. Twee belangrijke factoren spelen een rol bij deze ontwikkeling. Enerzijds zijn er goede prijzen voor dierlijke producten, gecombineerd met dalende inputkosten voor deze sectoren. Aan de andere kant hebben de weersomstandigheden het normale verloop van de markt voor sommige plantaardige sectoren verstoord.

De conjunctuurindex weerspiegelt het sentiment van de landbouwers: hoe zij de afgelopen periode hebben ervaren en wat zij verwachten van de toekomstige periode. Het gemiddelde van deze twee vormt de conjunctuurindex, die kan variëren van 0 (zeer negatief) tot 200 (zeer positief). Een waarde van 100 geeft aan dat er evenveel negatieve als positieve antwoorden zijn.

In het rapport wordt het sentiment van de landbouwers in de context van de marktsituatie geplaatst. De enquête vond plaats in maart 2024 onder deelnemers van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN), waarbij de resultaten zijn gebaseerd op een extrapolatie van 448 antwoorden.

Figuur 1: Evolutie van de Vlaamse landbouwconjunctuurindex, 2014-2024

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

In afwijking van het gebruikelijke patroon in de enquête van het voorjaar, daalt het aantal land- en tuinbouwers die in de afgelopen zes maanden belemmeringen hebben ondervonden amper. Normaal gesproken is er een sterke daling als gevolg van de weersomstandigheden, aangezien de meeste producten al zijn geoogst, maar deze keer is er een stijging van 46% naar 71%. Dat is toe te schrijven aan de natte weersomstandigheden, met deze winter als de derde natste sinds 1833. Belemmeringen veroorzaakt door weersomstandigheden bereiken hun hoogste niveau in een voorjaarsenquête. Vrijwel alle sectoren melden klachten hierover, maar de hoogste percentages zijn te vinden bij telers van groenten in openlucht (100%), akkerbouwers (87%) en melkveehouders (76%).

Beperkingen van overheidswege vertonen een kleine afvlakking, maar blijven op een hoog niveau (50%) staan. Vooral melkveehouders (58%), akkerbouwers (56%) en varkenshouders (54%) klagen hierover. Hierbij speelt ongetwijfeld het stikstofdossier een belangrijke rol, samen met de onzekerheid die gepaard

- De **aardappelsector** blijft gedijen door een groeiende wereldwijde vraag naar verwerkte aardappelproducten. Ondanks de natte omstandigheden en de uitdagende oogstcondities, was 2023 een goed jaar voor de aardappeloogst.
 - In België werd de aardappelteelt later gestart, maar het areaal steeg met ongeveer 5% ten opzichte van 2022. De regen eind juli en het gunstige weer in september bevorderden de groei van de aardappelen, wat resulteerde in een aanzienlijke opbrengststijging ten opzichte van 2022.
 - In februari bleef volgens een enquête uitgevoerd door het Proefcentrum voor de Aardappelteelt (PCA) ongeveer 6.500 hectare aardappelen ongeogst door het natte najaar, wat overeenkomt met 7% van het totale areaal aan bewaaraardappelen in België. Hierdoor bereikte de totale Belgische productie van consumptieaardappelen 4,44 miljoen ton, bijna 12% hoger dan het vijfjarig gemiddelde van 3,97 miljoen ton.
 - North-Western European Potato Growers (NPEG), het platform voor het verzamelen en verspreiden van marktinformatie over de aardappelketen in België, Frankrijk, Duitsland en Nederland, schat dat ongeveer 11.000 hectare aardappelen verloren zijn gegaan in het veld of na de oogst als gevolg van een slechte bewaarkwaliteit. Dat resulteerde in ongeveer 650.000 ton aardappelen die niet verwerkt konden worden. Ondanks deze uitdagingen lag de totale opbrengst in de NEPG-zone zo'n 5% hoger dan in 2022, en steeg het areaal met 2% ten opzichte van het voorgaande jaar. De gemiddelde opbrengst per hectare lag ook ongeveer 1,4% hoger.
 - Vooruitkijkend naar het volgende seizoen rijst opnieuw de vraag hoe het areaal binnen de NEPG-landen zich zal ontwikkelen. Vanwege de aanhoudende vraag vanuit de verwerkende industrie, de daaruit voortvloeiende hogere contractprijzen en de dalende prijsevolutie op de graanmarkten lijkt een verdere productiestijging waarschijnlijk. Echter, de beschikbaarheid van pootgoed blijft een punt van zorg, aangezien het areaal reeds enkele jaren op rij dalende is in combinatie met tegenvallende hectareopbrengsten. Dit, in combinatie met de toenemende vraag naar aardappelen, zal leiden tot een stijging van de kostprijs per hectare aardappelen.
- De prijzen voor de **granen** zijn de laatste jaren sterk beïnvloed door de geopolitieke situatie in Rusland en Oekraïne. De graanprijzen bevinden zich sinds 2022 in dalende lijn.
 - In België leidden slechte weersomstandigheden in het voorjaar tot vertraagde en verminderde zomergraaninzaai. Lage temperaturen vertraagden het groeiseizoen verder, en hoewel de zomerzon gunstig was voor de groei, kwam de regen eind juli te laat voor zomergewassen.
 - Gunstig najaarsweer in 2022 bevorderde de inzaai van wintergranen. De opbrengst daalde minder dan bij zomergranen, waardoor de productie in 2023 steeg. Wintertarwe steeg met 7%, wintergerst met 16%, en triticale zelfs met 22%. Voor het volgende seizoen wordt echter een omgekeerde situatie verwacht: door overmatige regenval van de laatste maanden en verzadigde velden hebben veel akkerbouwers hun graanvelden niet kunnen inzaaien zoals gepland, en wordt een aanzienlijke daling van de inzaai van wintertarwe en wintergerst verwacht.
 - Op de termijnmarkt is de prijs van tarwe gedaald naar het laagste niveau in bijna drie jaar tijd, met een daling van ongeveer 13% sinds het begin van het jaar. Dat wordt mede veroorzaakt door een grote aanvoer van tarwe uit Rusland, 's werelds grootste exporteur van tarwe. Ook wordt verwacht dat de productie in Australië, een belangrijke wereldwijde exporteur, zal toenemen, terwijl er gunstige weersvooruitzichten zijn in de VS.

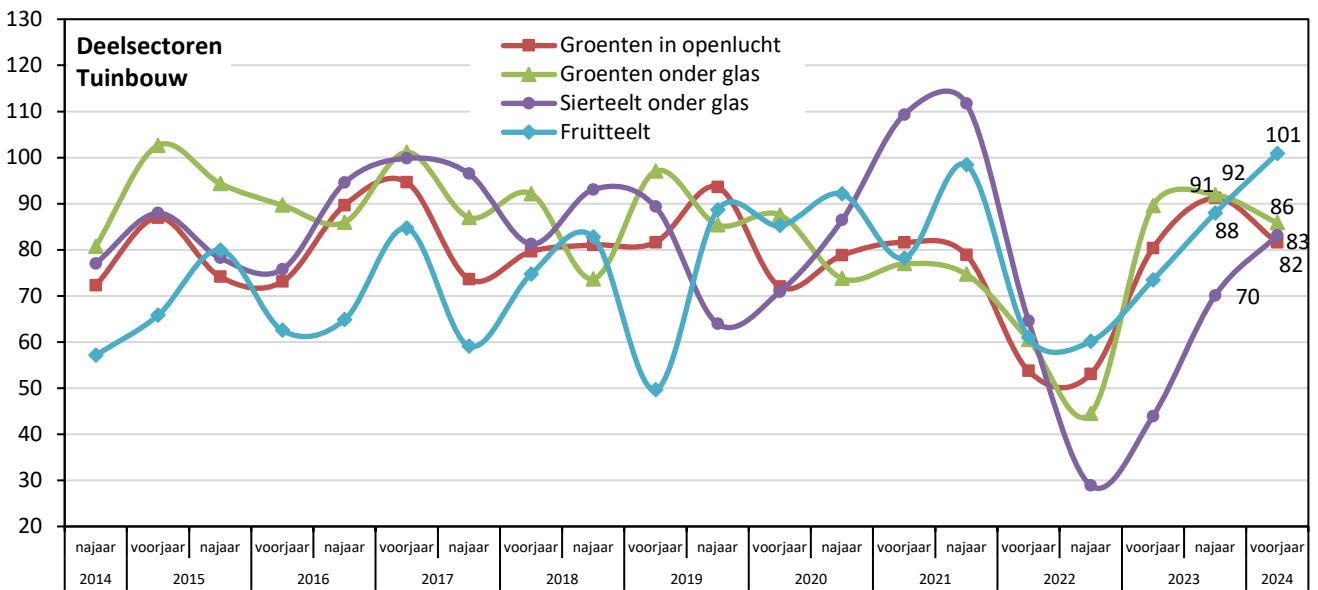

- De hogere prijzen, gecombineerd met dalende voeder- en energiekosten, resulteren in een beter rendement voor varkenshouders. Normaal gesproken stijgen de varkensprijzen richting de zomer, wat suggereert dat de rendabiliteit in de komende maanden verder zal toenemen. Echter blijft de vraag hoog vanuit deze sector naar toekomstperspectieven en rechtszekerheid voor de varkenshouderij.

2 TUINBOUWSECTOREN

Van de tuinbouwsectoren tekenen fruitteelt en sierteelt een stijging op, terwijl de sectoren groenten onder glas en groenten in openlucht een beperkte daling kennen. Dat blijkt uit de onderstaande index voor de vier tuinbouwdeelsectoren.

Figuur 3: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier tuinbouwsectoren, 2014-2024

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

De conjunctuurindex van **groenten in openlucht** (met als voornaamste bestemming de versmarkt, inclusief witloofforcerie) daalt van 91 naar 82. De tevredenheid over de voorbije zes maanden is gedaald naar 93 en ook de toekomstperspectieven dalen licht van 75 naar 70.

- 61% van de ondervraagde telers verwacht geen productiestijging de komende zes maanden. 30% verwacht een productiedaling, terwijl 9% een sterke stijging in de productie verwacht.
- Wat de verwachting van de prijs voor de komende zes maanden betreft, is de situatie niet zo duidelijk: 39% verwacht weinig prijsevolutie, 17% verwacht dat de prijs licht zal stijgen, terwijl 26% een lichte prijsdaling verwacht en maar liefst 17% een sterke prijsdaling.
- De gedaalde tevredenheid kan gelinkt worden aan de matige prijzen sinds het begin van het jaar en aan het natte weer dat de telers sinds het vorig najaar parten speelt. Terwijl de prijzen in het najaar goed waren en deze de hogere kosten om producten te kunnen oogsten konden compenseren, zien we nu een minder goede prijsvorming, vooral sinds februari 2024. Dat is het geval voor wortelen, prei en bloemkool.

De index van **groenten onder glas** daalt van 92 naar 86. De tevredenheid over de voorbije zes maanden daalt vrij sterk van 101 naar 81. De komende periode wordt wel ietwat positiever ingeschat met een stijging van 83 naar 91.

- De voorspellingen van de toekomstige productie zijn eerder onduidelijk. Van de ondervraagde telers denkt 41% dat hun productie niet zal wijzigen de komende zes maanden. 29% verwacht dan weer een lichte productiedaling en 7% een sterke productiedaling. Daarnaast geeft 9% aan dat ze een productiestijging verwachten, en 14% geeft aan een sterke productiestijging te verwachten.
- 38% verwacht de komende zes maanden de prijs niet zal wijzigen. 37% verwacht een lichte prijsdaling en maar liefst 17% een grote prijsdaling. 9% verwacht een prijsstijging.
- De verminderde tevredenheid in de glastuinbouwsector wordt voornamelijk veroorzaakt door de slechte prijsvorming sinds het begin van het jaar. Hoewel de prijs van tomaten eind vorig jaar heel hoog was, kelderden deze prijzen begin januari doordat zowel de productie uit Zuid-Europa – waar vertraging was opgetreden door extreme weersomstandigheden – als de productie in onze regio tegelijkertijd op de markt kwam met een overaanbod als gevolg. Momenteel loopt de teelt in Zuid-Europa ten einde, terwijl het nieuwe seizoen bij ons zich verder ontwikkelt. Het huidige beperkte aanbod leidt tot verbeterde prijzen. Ook bij kropsla zien we een gelijkaardige prijsevolutie waarbij de prijs in de loop van februari met meer dan 60% is gedaald.
- Komkommer kent al sinds vorig jaar een uitdagende marktsituatie. Dat heeft vooral te maken met een groot aanbod in Vlaanderen en Nederland, maar ook in groeiend areaal in Zuid-Europa. Komkommerprijzen staan al sinds week 3 onder het meerjarig gemiddelde.

De index voor **sierteelt onder glas** blijft stijgen, van 70 naar 83, zowel in het recente verleden (van 70 naar 81) als in de verwachting voor de toekomst (van 70 naar 86).

- 71% van de respondenten verwacht dat de productie de komende zes maanden stabiel zal blijven. 12% voorspelt een lichte stijging, terwijl 17% zelfs een sterke groei voorziet.
- Wat betreft de prijsverwachtingen voor het komende halfjaar: 83% anticipeert op stabiliteit, terwijl 12% een aanzienlijke daling verwacht. Niemand verwacht een prijsstijging.
- Hoge energieprijzen hebben een significante rol gespeeld bij de productie van energie-intensieve sierteeltproducten. Momenteel zijn elektriciteit en aardgas respectievelijk 12,2% en 3,6% goedkoper vergeleken met een jaar geleden. De Europese gasprijs was in februari 2024 op het laagste niveau sinds mei 2021.
- De sierteeltsector binnen de primaire productiesector is een van de eerste sectoren die de effecten van verminderende koopkracht en afnemend consumentenvertrouwen ondervinden. In 2023 daalde de Belgische inflatie verder, zelfs tot negatieve waarden in oktober en november maar momenteel stijgt de inflatie opnieuw (3,6% in februari).

De conjunctuurindex voor **fruitteelt** stijgt van 88 naar 101 punten, het hoogste getal sinds 2013. Deze stijging is voornamelijk te verklaren door een betere inschatting van de voorbije zes maanden waarbij de index steeg, van 69 naar 116. De komende periode kent dan weer een grote daling van 106 naar 86.

- 56% van de fruittelers verwacht de komende periode geen wijziging in hun productie. 26% verwacht wel een productiedaling, waarvan 10% een sterke daling. 18% verwacht een lichte productiestijging.

- Wat de verwachtingen naar prijsevolutie betreft is er duidelijk weinig evolutie te verwachten: 57% van de ondervraagden geeft aan dat de prijs niet zal wijzigen. 26% verwacht een prijsstijging en 17% een prijsdaling.
- De positieve prestatie van de conjunctuurindex is te danken aan een goed seizoen voor hardfruittelers.
- Het huidige seizoen is buitengewoon gunstig voor perentelers, vooral door uitzonderlijke omstandigheden in Zuid-Europa, met name in Italië. Hierdoor is het aanbod op de Europese markt beperkt, wat resulteert in een vraaggestuurde markt. In België werd een van de hoogste oogsten ooit geregistreerd, met een productie die maar liefst een vijfde hoger lag dan vorig jaar. Sinds het begin van het nieuwe seizoen staan de perenprijzen dan ook op een hoog niveau
- De situatie van appels is beter dan de afgelopen jaren. De Europese productie lag dit jaar lager waardoor de prijsvorming ook beter is: de prijzen van appels bestemd voor de versmarkt liggen dit seizoen, op een paar uitzonderingen na, boven het meerjarig gemiddelde. Ook de prijzen voor verwerking zijn goed.
- De hardfruitstocks worden gestaag verkocht en zullen naar alle waarschijnlijkheid leeg zijn zodra het nieuwe seizoen begint.

3 BELEMMERINGEN

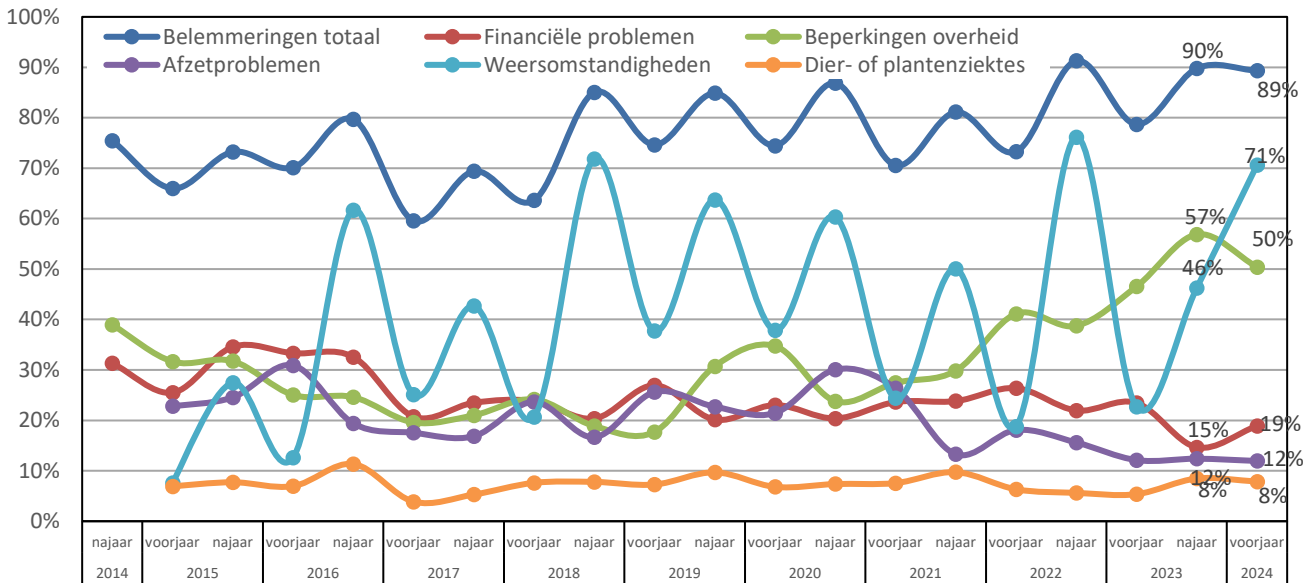
De belemmeringen die land- en tuinbouwers hebben ervaren, bleven vrijwel onveranderd: 89% tegenover 90% in het najaar van 2023. Normaal gesproken verminderen deze hindernissen als gevolg van de weersomstandigheden, doordat de meeste producten dan al zijn geoogst. Dit keer tonen de belemmeringen veroorzaakt door weersomstandigheden een stijging van 46% naar 71%, wat de hoogste waarde is die ooit is waargenomen in een voorjaarsenquête.

Bij een nadere analyse van de gemelde belemmeringen onder land- en tuinbouwers zien we weinig verandering. Beperkingen van overheidswege blijven hoog, maar zijn wel gedaald tot 50%, gevolgd door financiële problemen (19%). 12% meldt problemen met de afzet van hun producten, wat het laagste cijfer is sinds het begin van de metingen, terwijl 8% van de ondervraagden problemen met dier- of plantenziekten rapporteert.

Telers van groenten in openlucht en akkerbouwers gaven elk aan ten minste één belemmering te ervaren (100%). Dit percentage lag ook hoog bij melkveehouders (92%), varkenshouders (90%) en producenten van vleesvee (87%). Fruittelers noteerden het laagste percentage: daar gaf 63% van de telers aan in de afgelopen zes maanden ten minste één belemmering te hebben ervaren.

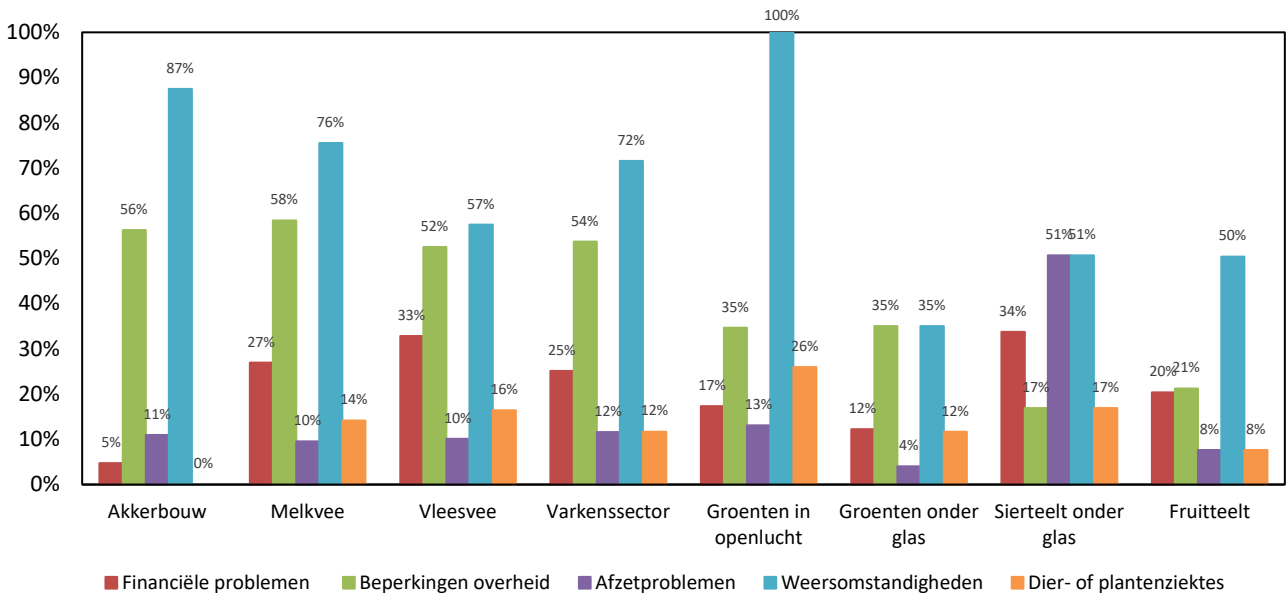
Figuur 4: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die in afgelopen zes maanden belemmeringen ondervonden, 2014-2024

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Onderstaande grafiek geeft aan welke belemmeringen de Vlaamse land- en tuinbouwers de afgelopen zes maanden hebben ondervonden.

Figuur 5: Verdeling belemmeringen onder Vlaamse land- en tuinbouwers, voorjaar 2024

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Bij een grondige analyse van de bovenstaande grafiek vallen meteen de hoge waarden op voor de belemmeringen veroorzaakt door **weersomstandigheden**. Zoals eerder uiteengezet in het voorgaande hoofdstuk, waren deze waarden hoog in vrijwel alle sectoren, met name bij telers van groenten in openlucht (100%), akkerbouw (87%) en melkvee (76%). Afgelopen winter stond bekend als de derde natste winter sinds 1833. Deze weersomstandigheden resulteerden in uitdagende werkcondities voor landbouwers, met moeilijk berijdbare akkers, uitgestelde zaaioverheidsactiviteiten en problematische oogstomstandigheden.

Beperkingen van **overheidswege** werden voornamelijk benoemd door melkveehouders (58%), akkerbouwers (56%) en varkenshouders (54%). In al deze subsectoren werd een lichte daling waargenomen in vergelijking met de enquête van het najaar 2023. Deze daling kan waarschijnlijk worden toegeschreven aan het stikstofdossier en de daarmee gepaard gaande onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van individuele bedrijven, wat ook resulteerde in de recente landbouwprotesten.

Financiële problemen werden het vaakst gerapporteerd door siertelers, die een opmerkelijke stijging lieten zien van 4% in de enquête van het najaar 2023 naar 34%. De op een na hoogste waarde werd genoteerd bij vleesvee met 33%, gevolgd door melkvee, dat steeg van 11% naar 27%. Slechts 5% van de akkerbouwers meldde financiële problemen.

Wat betreft **afzetproblemen** was het aandeel het hoogst bij de siertelers (51%), gevolgd door telers van groenten in openlucht (13%) en de varkenssector (12%).

De problemen met **dier- of plantenziekten** bleven relatief beperkt, behalve bij telers van groenten in openlucht, waar een opvallend hoog percentage werd genoteerd. Een jaar geleden gaf slechts 3% van de telers aan problemen te hebben met plantenziekten, terwijl dit percentage nu is gestegen tot 26%, waarschijnlijk ten gevolge de natte weersomstandigheden en de daarbij bijhorende ziektedruk. Bij vleesvee was er een aanzienlijke stijging van 6% naar 16%.

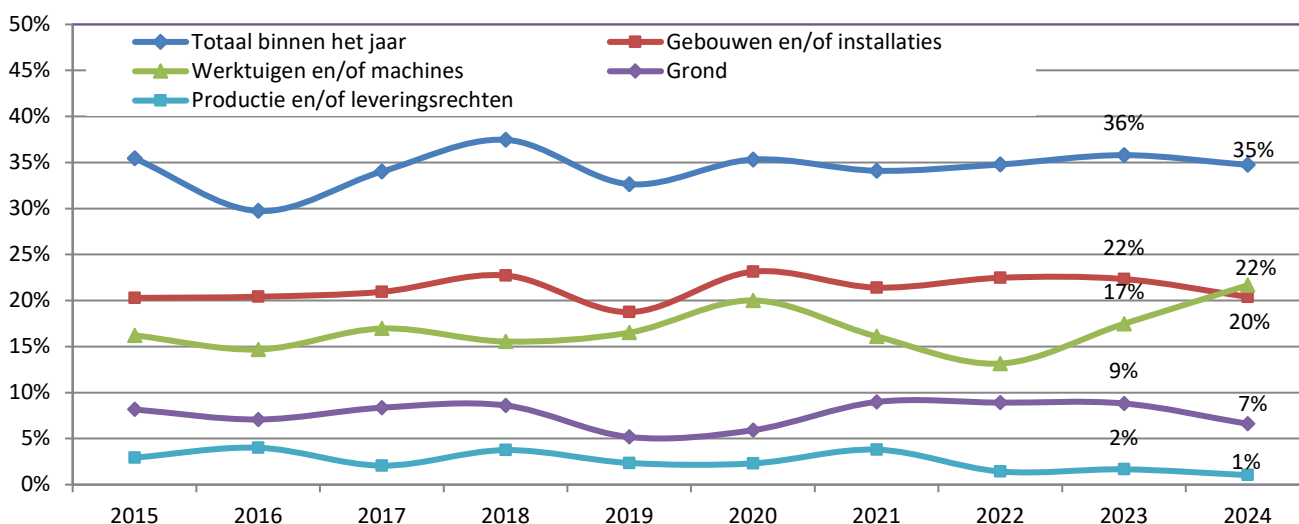
4 INVESTERINGEN

In de voorjaarsenquête vragen we de land- en tuinbouwers ook of ze investeringen plannen.

35% van de ondervraagde land- en tuinbouwers plant **het komende jaar** investeringen op het bedrijf. Hiermee wordt een gelijkaardig niveau gehaald als bij de vorige bevraging in 2023 (36%).

Land- en tuinbouwers willen voornamelijk investeren in werktuigen en/of machines (22%), gebouwen en/of installaties (20%) gevolgd door grond (7%) en productie en/of leveringsrechten (1%).

Figuur 6: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die het komende jaar investeringen plannen, 2015-2024

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Wanneer we onderzoeken welke deelsectoren investeringen plannen, valt een opmerkelijke stijging op bij de sectoren met vleesproductie. In vergelijking met het onderzoek in het voorjaar van 2023 is er een toename bij vleesvee (van 30% naar 42%) en de varkenssector (van 24% naar 37%). Hoewel er een afname te zien is bij melkvee, blijft dit percentage hoog: van 49% naar 41%. Opvallende dalingen zijn er bij akkerbouw (van 42% naar 22%), groenten in openlucht (van 34% naar 18%) en groenten onder glas (van 29% naar 18%).

Landbouwers richten zich voornamelijk op investeringen in werktuigen/machines en in gebouwen en/of installaties ter vervanging (10%), evenals om te voldoen aan wettelijke voorschriften (9%).

We hebben ook onderzocht welke investeringen gepland zijn voor over **twee à drie jaar**. De verhoudingen volgen in grote mate de investeringsplannen binnen het jaar.

Tabel 1: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die de komende drie jaar investeringen plannen, voorjaar 2024

Investeringscategorie	Binnen het jaar	Over 2 à 3 jaar
Gebouwen en/of installaties:	20,4%	20,0%
ter vervanging	10,1%	9,0%
ter uitbreiding	5,3%	4,1%
om te voldoen aan wettelijke voorschriften (milieu, dierenwelzijn, enz.)	9,2%	11,8%
ter verbreding en diversificatie (thuisverwerking, thuisverkoop, hoevetoerisme, enz.)	4,0%	3,8%
Werktuigen en/of machines	21,7%	18,0%
Grond	6,6%	9,8%
Productie- en/of leveringsrechten	1,0%	0,9%
Andere	1,9%	1,1%
Totaal	34,7%	31,4%

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

5 MEER INFORMATIE

Dit is het rapport van de 35ste enquêteronde, afgenomen in maart 2024 bij Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die deel uitmaken van het Vlaamse Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Voor de berekening van de landbouwconjunctuurindex bevroegde het Agentschap Landbouw en Zeevisserij sinds 2007 circa 600 land- en tuinbouwers over hun bedrijfssituatie (productie, verkoopprijzen, belemmingen en investeringen). De antwoorden van deze steekproef worden geëxtrapoleerd naar de totale Vlaamse landbouwpopulatie. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een index van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden.

De uitgebreide methodologische beschrijving en de voorgaande zesmaandelijksse rapporten staan op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij: [Landbouwcijfers Vlaanderen](#).

De landbouwconjunctuurindex is berekend op een 0-200-schaal als het gemiddelde van volgende twee vragen:

- Hoe beschouwt u de economische situatie van uw bedrijf gedurende de afgelopen zes maanden?
Met als index = (% veel beter dan normaal + 0,5 * % beter dan normaal) - (0,5 * % slechter dan normaal + % veel slechter dan normaal) + 100
De antwoorden “normaal” worden niet meegenomen in de berekening van de index.
- Hoe verwacht u dat de economische situatie van uw bedrijf de komende zes maanden zal evolueren?
Met als index = (% sterk stijgen + 0,5 * % licht stijgen) - (0,5 * % licht dalen + % sterk dalen) + 100
De antwoorden “gelijk blijven” worden niet meegenomen in de berekening van de index.

////////////////////////////////////